LEGFIGYELEMREMÉLTÓBB MÉG MINDIG KEVÉSSÉ ISMERT – ELTERJEDT TAVASSZAL ÜLTETHETŐ NYÁRON VIRÁGZÓ

- NYÁRI -

FAGYÉRZÉKENY HAGYMÁS ÉVELŐ VIRÁGOK KERTBE VALÓ(K) VÁLASZTÉKA

A 2021. évi
TAVASZI KERTI TENNIVALÓK
szakmai ismertető
2. része
ÜLTETÉSEK
alcímű újra időszerű bővített részleteiből

Csíkoskardvirág virágzóképes **hagymagumójából** ilyen nyáron virágzó növény lehet

Összeállította:
Dr. Komiszár Lajos
Munkatárs: Tóth Krisztián

A **kerti kardvirág** virágzóképes **hagymagumójából** ilyen virágzatú, nyáron virágzó növény lehet

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet, Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék
1118 Budapest, Villányi út 29-43. Honlap: https://tajepiteszet.uni-mate.hu/disznoveny E-mail: disznoveny@uni-mate.hu

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

a)

b)

c)

d)

e)

Tavasszal ültethető nyáron tartósan virágzó - nyári - fagyérzékeny földbeni tápanyagraktározó növényrészek:
a *csíkoskardvirág* ***hagymagumója*** (a),
a *holland (hajtatási) nőszirom* ***hagymagumója*** (b),
a *hullámoslevelű üstökliliom* ***hagymagumója*** (c),
a *perui nárcisz* ***hagymája*** (d),
a *tubarózsa* ***gumója vagy zömök gyöktörzse*** (e).

• A ***legfigyelemreméltóbb*** még mindig ***kevéssé ismert*** tavasszal ültethető, nyáron virágzó – nyári –ún. fagyérzékeny – ***szabadföldben hagyva nem téléálló,*** nem áttelelő kerti ún. hagymás évelő virágokból ***kerülhet/nek*** ugyancsak ***kertbe*** – kicsibe – is;
Mégpedig lehetőleg már **virágzóképes *töve része-i***,
tavasszal *kertbe* ***ültetésével***;
- a nyáron rövidebben-hosszabban szépen virulásukért.

Ezeknek:
- A megnevezései, az érvényes „hivatalosan” elfogadott ,
„magyar neve” szerinti abc sorrendben, és
- - az éppen érvényes tudományos (latin) ***neve***, és
- - az elkerülhetetlenül **átteleltetést *igénylő*** fagyérzékeny ***földbeni-része-i***,
- - elfogadott *neve*, legkisebb virágzóképes mérete cm-ben / gr-ban, és
- - a bevált *ültetési mélysége*, átlagos talajon, valamint
- - az ajánlatos tő- és *sortávolsága* cm-ben, és
- az adódó ***igényei***, főbb jellemzői és ***tulajdonsága-i*** a *következők*:

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Jelmagyarázat:
igény: nagy-közepes-kicsi,
fény: ○◑●, *tápanyag*: , *víz*: , ↑-***magasság*** cm-ben, ↔-***sor- és tőtávolság*** cm-ben, ↓ ültetési mélység cm-ben, ❀-***virágzási időszak***; ***virágszín***: B-barna, Bi-bíbor, Bo-bordó, F-fehér, K-kék, L-lila, P-piros, R-rózsaszín, S-sárga, T-tarka, V-vörös, Z-zöld, ✂-vágható, t-tulajdonság.

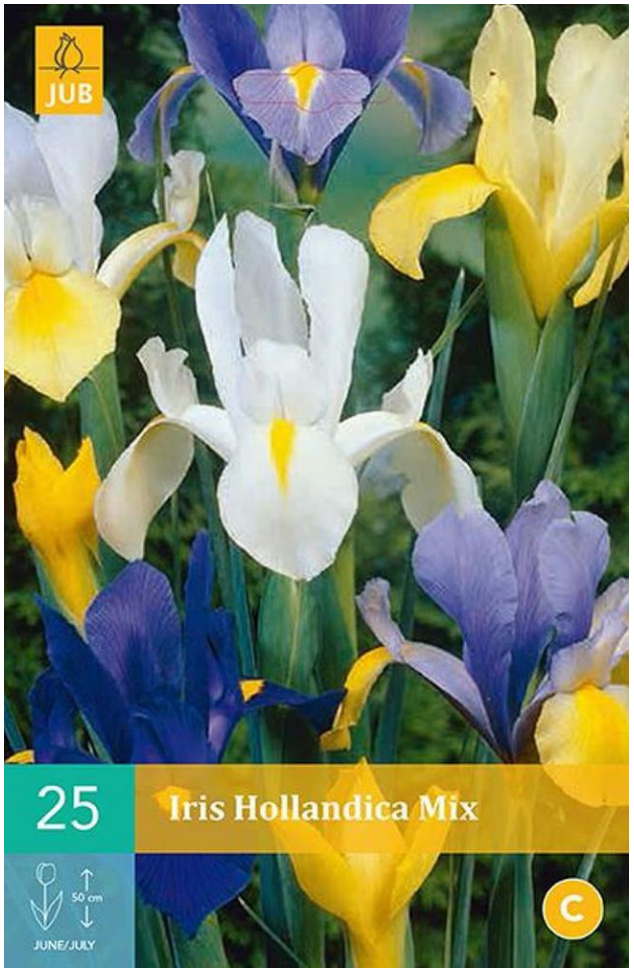
Holland („hajtatási") nőszirom – *Iris* × *hollandica*, vágottan is tartós

- ***Hollandi („hajtatási") nőszirom***,
- - *Iris* × *hollandica,*
- - **hagyma-gumó**, 10<, ↓ 4-6, ↔ 10-15×10-15,
- - ○(◑), , ↑ 60-100, ❀VI-VIII., F,K,L,S, ✂,
- - t-*szára* többleveles, hengeres, egyvirágos.

Levelei hosszúkásak, kihegyesedők, fényeszöldek, mutathatnak;
Virága kecses, magános, fakadó bimbósan is mutatós, szépen szétnyíló.
Talaja termékeny vízáteresztő legyen.
Talajtakarása és tápoldatozása előnyös.
Többesével és leginkább többféle színben együtt mutatós.
Vágott virág is lehet, ahogy elég *tartós* is.
Várható sarjával *szaporodása* megsokasodása.

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

Holland (hajtatási) nőszirom
Iris × hollandica

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert, tavasszal ültethető nyáron virágzó – nyári ún. fagyérzékeny hagymás évelő virágok közül az érvényes tudományos nevén *Iris* × *hollandica*, a közismert „magyar” nevén ***holland nőszirom***, hagymagumói, színes képpel tasakoltan forgalmazott lehetséges *kereskedelmi* ***kínálatából***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Jelmagyarázat:
igény: nagy-közepes-kicsi,
fény: ○◑●, *tápanyag*: , *víz*: , ↑-***magasság*** cm-ben, ↔-***sor- és tőtávolság*** cm-ben, ↓ ültetési mélység cm-ben, ❀-***virágzási időszak***; ***virágszín***: B-barna, Bi-bíbor, Bo-bordó, F-fehér, K-kék, L-lila, P-piros, R-rózsaszín, S-sárga, T-tarka, V-vörös, Z-zöld, ✂-vágható, t-tulajdonság.

Csíkoskardvirág – *Gladiolus callianthus*, a kerti kardvirág – gladiolusz rokonaitól eltérően, kellemes ***illatárasztó is***

- ***csíkos kardvirág*** ~gladiolusz, ~dákoska, abesszíngladiolusz,
- - *Gladiolus callianthus (Acidanthera bicolor),*
- - **hagymagumó**, 4-5, ↓ 5-10, ↔ 10-15×10-15,
- - ○, , ↑ 60-90, ❀VII-VIII., F, ✂,
- - t-levelei közel 0,5 m hosszúak, kard alakúak, szélesek, többesével felfelé törők;

Virágai érdekes csillag formájúak, torkuk lilásvörös, a *virágszárán* ötösével-nyolcasával nyílnak, és a virág szárvégen kecsesen bókolhatnak és ***illatosak***.
Viszonylag ***igényes***, meleg, napos helyre való, viszont nyírkos talajok kivételével ***mégis bárhol megél/het***.
Zárt, délre néző falfelület elé különösen jó lehet.

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Gladiolus callianthus / Acidanthera…

Csíkoskardvirág – Abesszíngladiolusz

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert, tavasszal ültethető nyáron virágzó – nyári ún. fagyérzékeny hagymás évelő virágok közül az érvényes tudományos nevén *Galdiolus callianthus*, a közismert „magyar” nevén ***csíkos kardvirág***, hagymagumói, színes képpel tasakoltan forgalmazott lehetséges *kereskedelmi* ***kínálatából***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Jelmagyarázat:
igény: nagy-közepes-kicsi,
fény: ○◑●, *tápanyag*: , *víz*: , ↑-***magasság*** cm-ben, ↔-***sor- és tőtávolság*** cm-ben, ↓ ültetési mélység cm-ben, ❀-***virágzási időszak***; ***virágszín***: B-barna, Bi-bíbor, Bo-bordó, F-fehér, K-kék, L-lila, P-piros, R-rózsaszín, S-sárga, T-tarka, V-vörös, Z-zöld, ✂-vágható, t-tulajdonság.

Hullámoslevelű üstökliliom – *Eucomis autumnalis*, termése is tartósan ***díszítő***

- ***Hullámoslevelű üstökliliom***,
- - *Eucomis autumnalis* (undulata),
- - ***hagyma***, 12-14, ↓ 5-8, ↔ 15-20×15-20,
- - ○, , ↑ 20-30, ❀VII-VIII., SF, ✂,
- - t-*levelei* közel félméteresek, hullámos szélűek, mutatósan fényes zöldek, nagy rozettát alkotnak.

Virágai csillag alakúak, látványos sűrű füzér virágzatban, a levélrozettából kiemelkedő *virágszárakon*, és *levélüstökkel* is mintegy koronázva.

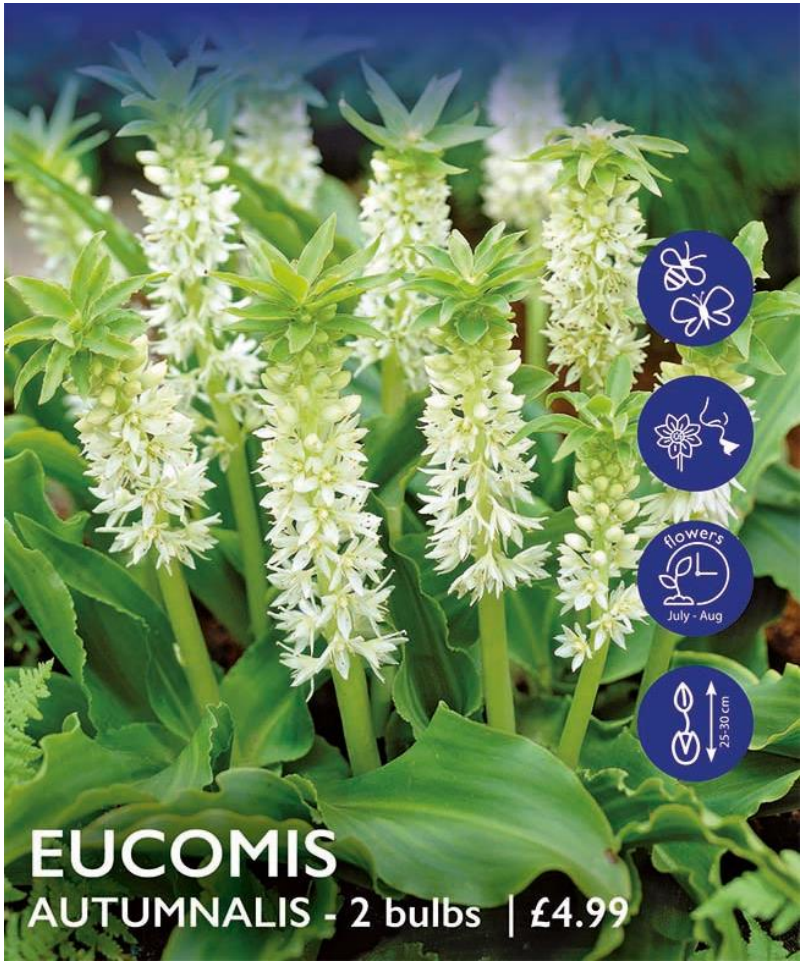
Termése(i) is sokáig díszítő(k), sokáig virágzása után és tetszetős alkalmi *száraz díszként* is esetleg hasznosítható(k).

Termékeny laza, jó vízáteresztő *talajt* és *tápoldatozást* is kíván.

Ültethető egymagában – ***szoliternek*** – gyepfelületbe, és virágágy és folt- szegélybe, de kerti ***tartóedénybe is***.

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

Eucomis autumnalis

Hullámoslevelű üstökliliom

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert, tavasszal ültethető nyáron virágzó – nyári ún. fagyérzékeny hagymás évelő virágok közül az érvényes tudományos nevén *Eucomis autumnalis*, a közismert „magyar” nevén ***hullámoslevelű üstökliliom***, hagymagumói, színes képpel tasakoltan forgalmazott lehetséges *kereskedelmi* ***kínálatából***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

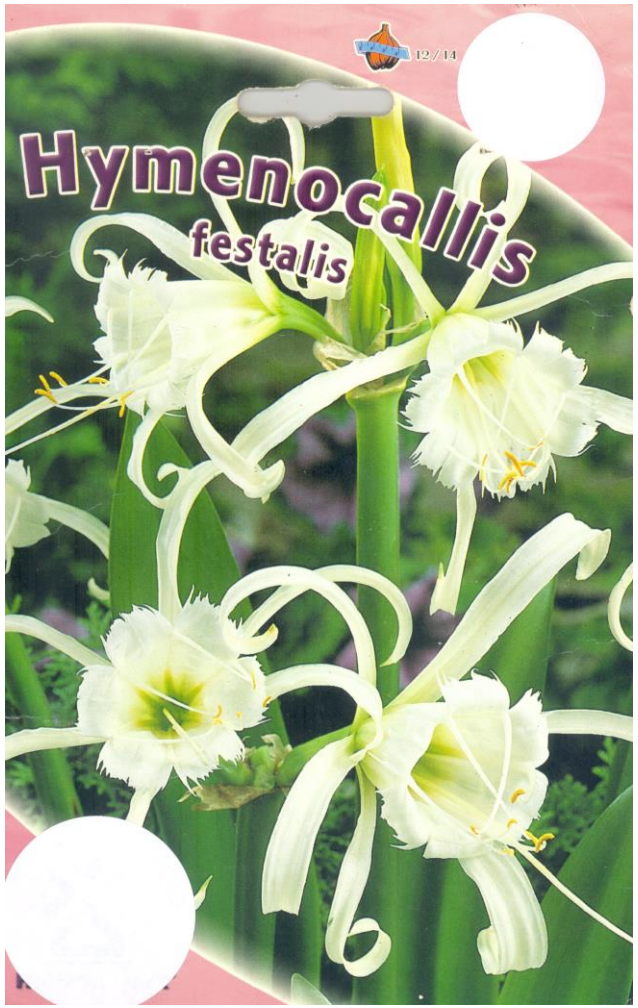
Jelmagyarázat:
igény: nagy-közepes-kicsi,
fény: ○◑●, *tápanyag*: , *víz*: , ↑-***magasság*** cm-ben, ↔-***sor- és tőtávolság*** cm-ben, ↓ ültetési mélység cm-ben, ❀-***virágzási időszak***; ***virágszín***: B-barna, Bi-bíbor, Bo-bordó, F-fehér, K-kék, L-lila, P-piros, R-rózsaszín, S-sárga, T-tarka, V-vörös, Z-zöld, ✂-vágható, t-tulajdonság.

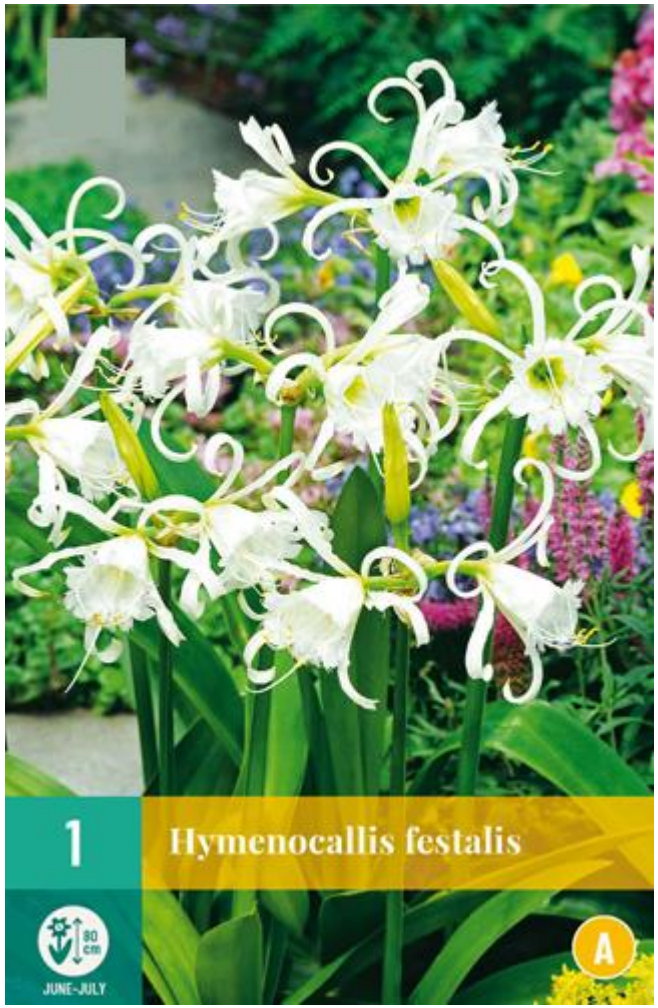

- ***Peruinárcisz***, izméne,
- - *Hymenocallis (incl. Ismene)* × *festalis,*
- - ***hagyma***, 14<, ↓ 0-3, ↔ 10-15×10-15,
- - ○◑, , ↑ 40-60, ❀VI-VII., F, ✂,
- - t-*levelei* szalag alakúak, hosszúak, fényes zöldek;
Virágai különleges formájúak, ernyő virágzatban nyílnak, ***kellemes illatúak***;
Talaja lehetőleg jó vízelvezetésű, tápanyagban gazdag legyen.
Évelő(virág)ágyba, ***szegélyekbe való***.
„Elragadó” *vágott virág*.
Edényben is nevelkedhet.

Peruinárcisz – *izméne – Hymenocallis* × *festalis,*
kertben és nagyméretű kerti nevelő-tartóedényben is, káprázatos nyári virágdísz lehet.

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

Hymenocallis × *festalis*
Peruinárcisz - izméne

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert, tavasszal ültethető nyáron virágzó – nyári ún. fagyérzékeny hagymás évelő virágok közül az érvényes tudományos nevén *Hymenocallis* × *festalis*, a közismert „magyar” nevén ***peruinárcisz*** – *izméne*, hagymái, színes képpel tasakoltan forgalmazott lehetséges *kereskedelmi* ***kínálatából***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Jelmagyarázat:
igény: nagy-közepes-kicsi,
fény: ○◑●, *tápanyag*: ,
víz: , ↑-***magasság*** cm-ben,
↔-***sor- és tőtávolság*** cm-ben,
↓ ültetési mélység cm-ben,
❀-***virágzási időszak***; ***virágszín***:
B-barna, Bi-bíbor, Bo-bordó, F-fehér,
K-kék, L-lila, P-piros, R-rózsaszín,
S-sárga, T-tarka, V-vörös, Z-zöld,
✂-vágható, t-tulajdonság.

- ***Tubarózsa***,
- - *Polianthes (Polyanthes) tuberosa,*
- - ***gumó*** vagy *(zömök) gyöktörzs-rizóma*, 8-10, ↓ 3-5, ↔ 30-40×25-30,
- - ○(◑), , ↑ 50-120, ❀VIII-IX., F, ✂,
- - t-nyirkos, de jó vízelvezetésű, tápdús jó *talaj*, és napos, védett hely, kertrész kedvező számára.

Levelei fű-szíjszerűek, hosszúak, keskenyek, leginkább szürkészöldek és csoportosan közel kerekded ún. ***tőlevélrózsában állnak***, és közepéből kinyúló magas, erős, csúcsálló, *füzér virágzatban* nyíló 10-20, vagy még több, formás tölcsér alakú és párban álló, viaszos(an), fehér, néha rózsaszín szegélyű és telt *virágai*, ***erős illatúak***, szinte már bántóan bódítóak.
Egyetlen napig nyílik csak mindegyikük, de egymást követően, sorban nyílnak, és így a „csiga vonalasan" végignyílásukig tartósan 3 hétig is díszítők.
Cserepes vagy(is) edényes ***virág*** mindeddig a leggyakrabban és ***kertben is***, így válhat be leginkább.

Virágzó tubarózsa általában ***egy virágzatot fejleszt***, de néha kettőt-hármat is, amit követően viszont, ***másodszor már rendszerint nem hoz virágot***. ***Gyakran*** egyik vagy másik példánya ***nem is virágzik.*** Az ilyennek, a jól átteleltetése utáni újra elültetésével még egyszer meg lehet próbálkozni. A márcsak hároméves korában pedig a legjobb ki is selejtezni, miután már gyengén hajt és virágokat is alig(ha) hozhat

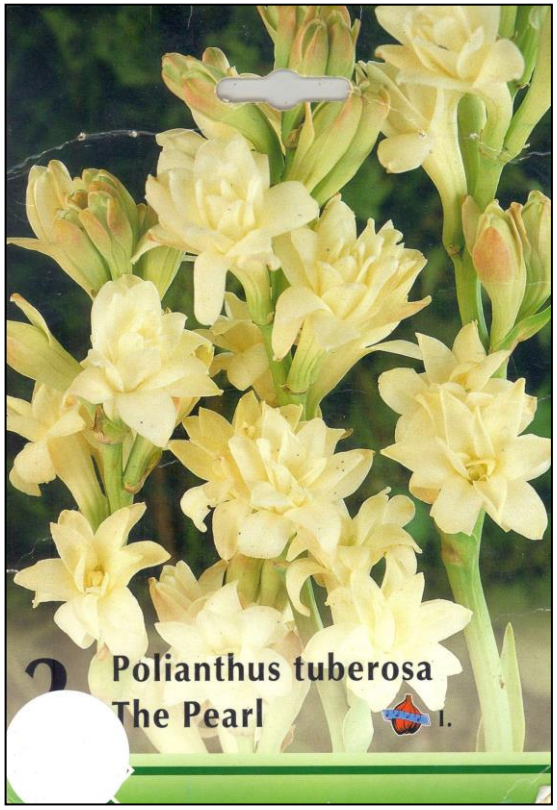
Tubarózsa gyökértörzs-rizóma virágzóképes méretben lehetőleg száraz homokkal teli ládába téve, 8-10 °C-on, házilag ***átteleltetését követően***, az oldal-***sarjai*** legalább többségének, az akár még szaporításáért önállóan továbbnevelésükhöz, de legalább(is) a jó virágfejlesztés(e) érdekében, ***ajánlatos a leválasztása.*** Majd ezenkívül, a leginkább csak a késő tavaszi *fagyok veszélyének is az elmúltával*, kertbe is lehetséges *elültetéséhez*, általában csakis, az akár meleg szobában, cserépbe ültetve és már márciustól ***előnevelése esetén válhat***, nyár végén újra jól ***virágzóvá***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

„magyar termék”

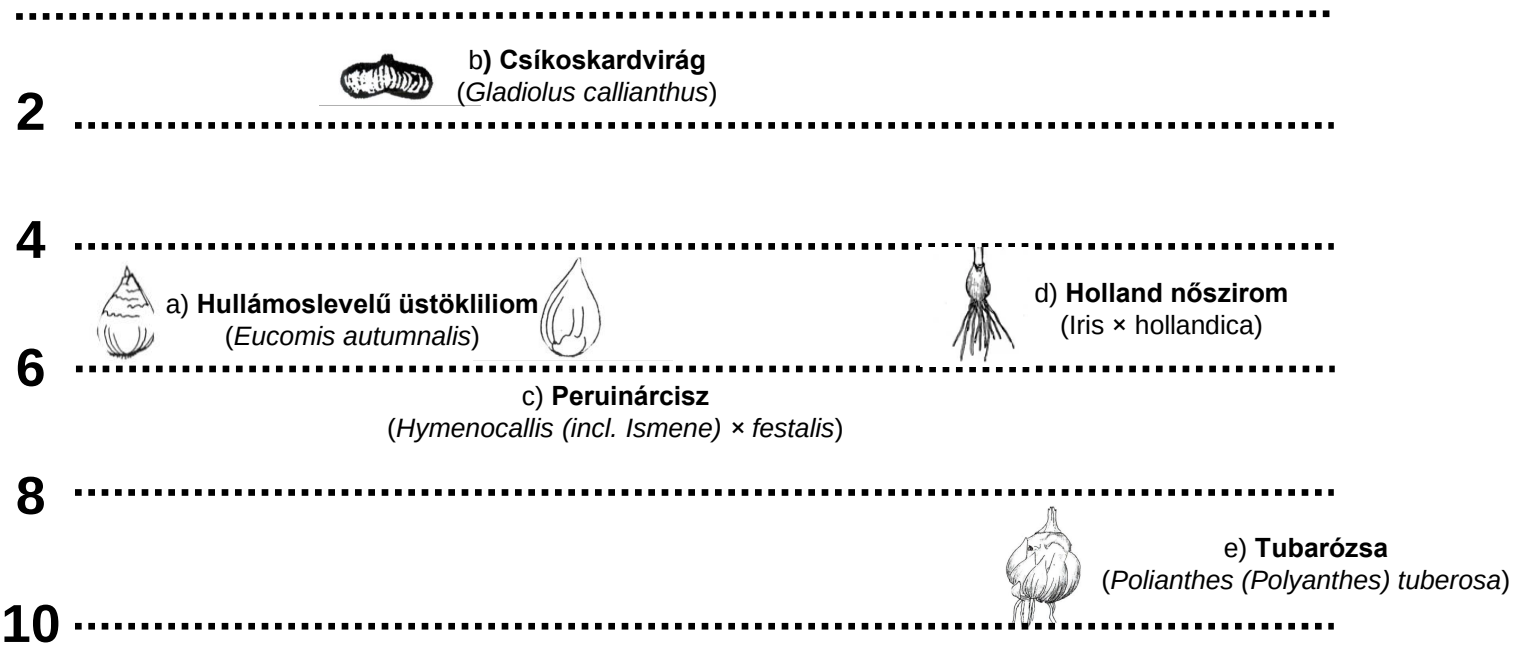
The Pearl

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert, tavasszal ültethető nyáron virágzó – nyári ún. fagyérzékeny ún. hagymás évelő virágok közül az érvényes tudományos nevén *Polianthas tuberosa,* a közismert „magyar nevén” ***tubarózsa*** és fajtái ***gumói vagy gyöktörzsei-rizómái,*** színes képpel tasakoltan forgalmazott lehetséges *kereskedelmi* ***kínálatából***

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

ÜLTETÉSI MÉLYSÉG (cm)

Piller Mária – Bánhidi Imre, 2005 nyomán

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny -nyári- hagymás évelő virágok földbeni része, jó ültetési mélysége és távolsága cm-ben, átlagos talajon "***tudományos nevük***" sorrendjében:

Eucomis autumnalis (undulata) ***hullámoslevelű üstökliliom*** hagyma, 12-14, ↓5-8, ↔15-20×15-20 (a),
Gladiolus callianthus, (Acidanthera bicolor) ***csíkos kardvirág*** hagymagumó, 4-5, ↓5-10, ↔10-15×10-15 (b),
Hymenocallis (incl. Ismene) × *festalis* ***peruinárcisz*** hagymagumó, 14<, ↓0-3, ↔10-15×10-15 (c),
Iris × *hollandica* ***holland*** *(ún. hajtatási)* ***nőszirom*** hagyma(gumó), 10<, ↓4-6, ↔10-15×10-15 (d),
Polianthes (Polyanthes) tuberosa ***tubarózsa*** gumó zömök gyökértörzs, 8-10, ↓ 3-5, ↔30-40 × 25-30 (e).

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

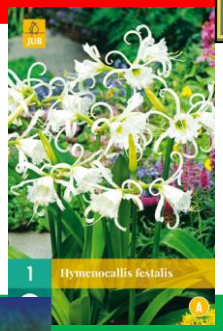
I.

Tubarózsa
(*Polianthes (Polyanthes) tuberosa*)

II.

Peruinárcisz
(*Hymenocallis (incl. Ismene)* × *festalis*)

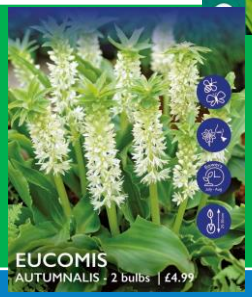
III.

Holland nőszirom
(Iris × hollandica)

IV.

Hullámoslevelű üstökliliom
(*Eucomis autumnalis*)

V.

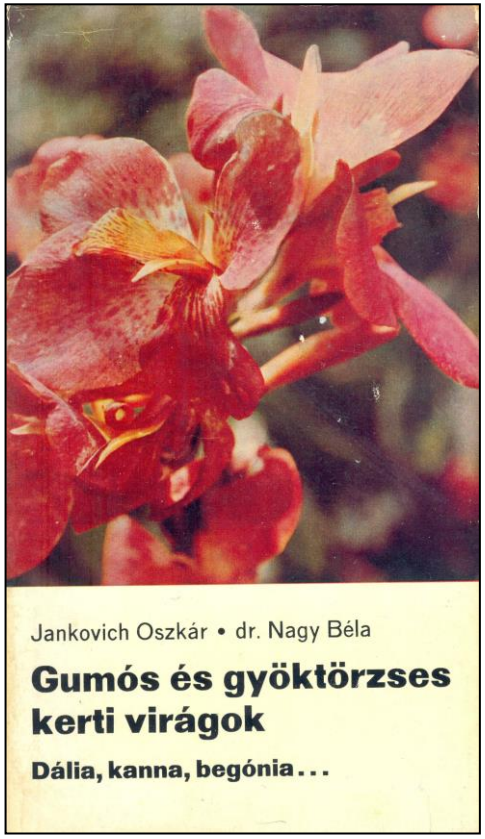
Csíkoskardvirág
(*Gladiolus callianthus*)

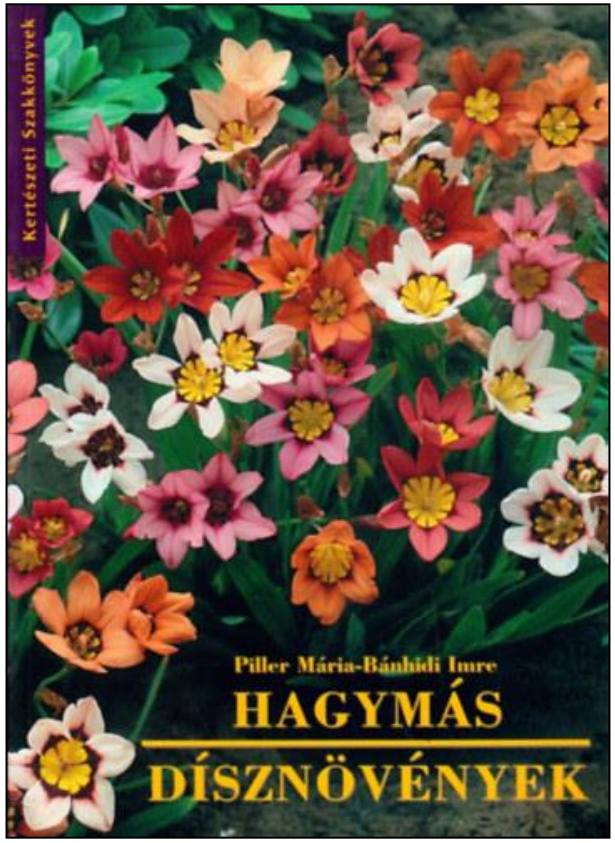

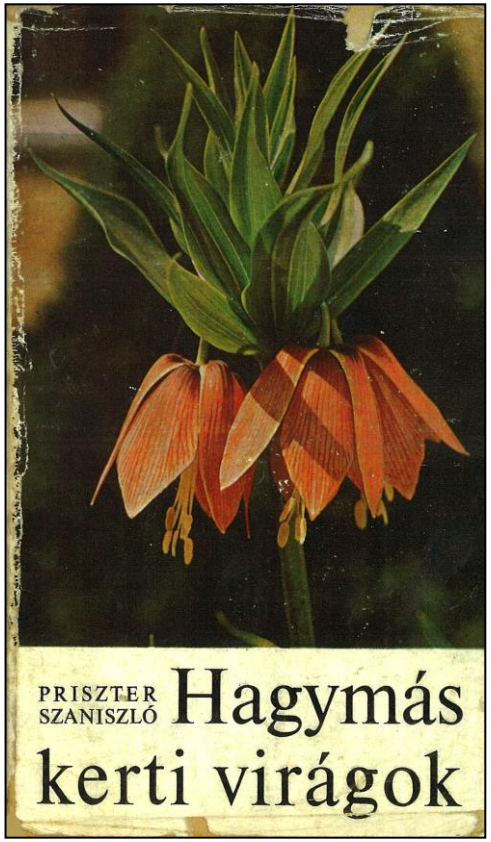
ELTERJEDTSÉGÜK - ISMERTSÉGÜK

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

AJÁNLHATÓ ÉS FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Legfigyelemreméltóbb még mindig kevéssé ismert – elterjedt tavasszal ültethető nyáron virágzó - nyári - fagyérzékeny hagymás évelő virágok kertbe való választéka

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Hullámoslevelű üstökliliom
(*Eucomis autumnalis*)

Holland nőszirom
(Iris × hollandica)

Peruinárcisz
(*Hymenocallis (incl. Ismene)* × *festalis*)

Csíkoskardvirág
(*Gladiolus callianthus*)

Tubarózsa
(*Polianthes (Polyanthes) tuberosa*)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!